

Souhrnné výsledky konjunkturálního průzkumu v podnikové sféře

Český statistický úřad provedl v dubnu 2009 celostátní konjunkturální průzkum názorů vedoucích pracovníků vybraných podniků z oblasti průmyslu, stavebnictví, obchodu a vybraných odvětví služeb. Tento průzkum byl zaměřen **jednak na hodnocení situace v hlavních oblastech podnikové ekonomiky v dubnu a na krátkodobý výhled pro příští měsíce ve srovnání se situací, jak se jevila respondentům v období průzkumu.**

Průzkum se týkal 936 průmyslových podniků (tržby z průmyslové činnosti těchto podniků představují více než polovinu tržeb za průmyslové podniky celkem), ve stavebnictví 525 podniků, tento soubor pokrývá zhruba polovinu stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv ve stavebnictví celkem, 349 podniků obchodu a 784 podniků vybraných odvětví služeb.

Odpovědi v dotaznících byly zpracovány váženě podle tržeb, (resp. objemu stavebních prací), otázky z oblasti pracovní problematiky váženě počtem zaměstnanců příslušné organizace¹⁾.

1. Konjunkturální průzkum v průmyslových podnicích

V **průmyslu** se v dubnu oproti březnu dále mírně snížilo hodnocení současné celkové **ekonomické situace**. 15,7 % respondentů hodnotí svou ekonomickou situaci jako dobrou, 67,5 % jako uspokojivou a 16,8 % jako špatnou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla ekonomická situace uspokojivá u respondentů se 69,8 % tržeb. Jako špatnou označili svoji ekonomickou situaci respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu se 17,6 % tržeb. Jedná se zejména o některé podniky výroby zdravotnických, přesných a optických přístrojů a hodin, výroby kovů, výroby usní, brašnářských a sedlářských výrobků a obuvi a textilního průmyslu. Dobrá ekonomická situace byla u respondentů s 12,6 % tržeb ze zpracovatelského průmyslu.

Hodnocení **celkové i zahraniční poptávky** se však mírně zvýšilo. Úroveň **celkové poptávky** (knihy zakázek) považovali za uspokojivou respondenti se 52,3 % tržeb, respondenti s 0,7 % tržeb hodnotili úroveň celkové poptávky po své produkci jako vyšší a respondenti se 47 % tržeb jako nízkou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla úroveň celkové poptávky v období průzkumu hodnocena jako uspokojivá u respondentů se 51,9 % tržeb, jako nízká u respondentů se 47,4 % tržeb a vyšší poptávka byla u respondentů s 0,7 % tržeb.

Pro zahraniční odběratele dodává část svých výrobků zhruba 78 % z celkového počtu vybraných podniků. Z nich podniky se 47,6 % tržeb považovaly úroveň **zahraniční poptávky** za uspokojivou, podniky s 52,3 % tržeb za nízkou a jako vysokou označili poptávku zahraničních partnerů respondenti s 0,1 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu byla úroveň zahraniční poptávky považována za uspokojivou u respondentů se 50,9 % tržeb, u 49 % za nízkou a u 0,1 % za vysokou.

Výrobní činnost vzrostla u podniků s 15,1 % tržeb, poklesla u 39,5 % podniků a u podniků se 45,4 % tržeb byla výrobní činnost stabilizovaná. Ve zpracovatelském průmyslu se výrobní činnost zvýšila u respondentů se 16,6 % tržeb, snížení se týkalo podniků se 38,4 % a neměnnost podniků se 45 % tržeb.

Zásoby se podle mínění respondentů mírně snížily. Stav **zásob hotových výrobků** považovali v období průzkumu respondenti se 73,8 % tržeb za normální v sezóně. Podniky s 19 % tržeb mají své zásoby vyšší a podniky se 7,2 % tržeb nízké. Stav **zásob surovin a materiálů** považují respondenti reprezentující 85 % tržeb za normální v sezóně.

Své **výrobní kapacity** využívali respondenti v průměru na 75 %. Podniky, jejichž tržby představují 17 % za celý soubor, využívaly své výrobní kapacity na 91 - 100 %, v rozsahu 81 - 90 % využívaly své výrobní kapacity podniky s 28,3 % tržeb. Využití výrobních kapacit ve zpracovatelském průmyslu se oproti nízké hodnotě v lednu 2009 dále snížilo a dosáhlo 74,4 %. Za hlavní **bariéry vyššího růstu výroby** považují respondenti reprezentující 65,8 % tržeb především nedostatečnou poptávku a respondenti s 9,1 % tržeb uvedli, že bariéry růstu produkce své firmy nemají.

1) Hodnocení je provedeno pomocí konjunkturálních sald, což je rozdíl mezi odpověďmi ve variantách zlepšení (růst) a zhoršení (pokles) vyjádřený v %

Očekávání celkové **ekonomické situace** pro **příští tři i šest měsíců** jsou vyšší než v březnu. Podle odpovědí v dotaznících by **celková ekonomická situace** měla v dalších třech měsících zůstat stabilizovaná u respondentů představujících 68,3 % tržeb. Zlepšení očekávají podniky s 15,6 % a zhoršení respondenti s 16,1 % tržeb. V průmyslu zpracovatelském se ekonomická situace zlepšit u 17,3 % respondentů, u 17,8 % se zhorší a beze změny zůstane u podniků s 64,9 % tržeb.

Pro příštích šest měsíců respondenti se 26,1 % tržeb očekávají zlepšení **ekonomické situace**, zhoršení se 16,5 % a respondenti představující 57,4 % tržeb se změnami úrovně ekonomické situace svého podniku neuvažují. Ve zpracovatelském průmyslu se ekonomická situace stabilizuje u respondentů představujících 53,5 % tržeb, ke zlepšení by mělo dojít u podniků se 28,8 % tržeb a ke zhoršení u podniků, které zahrnují 17,7 % tržeb za respondenty ze zpracovatelského průmyslu.

Celková poptávka (podle knihy zakázek) by se v **příštích třech měsících** ve srovnání se situací v období průzkumu neměla měnit u respondentů s 53,3 % tržeb, s oživením poptávky počítají respondenti s 23,8 % a se snížením respondenti se 22,9 %. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkové poptávky respondenti s 26,3 % tržeb, snížení očekává 20,3 % respondentů a neměnnost 53,4 % respondentů.

Celkový export by se měl zvýšit u respondentů s 21,1 % tržeb, s neměnností exportu počítají podniky, jejichž tržby činí 58,9 % za celý soubor a snížení exportu očekává 20 % respondentů. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkového exportu respondenti představující 23,4 % tržeb, pokles respondenti s 21,5 % tržeb a respondenti s 55,1 % tržeb se změnami exportu nepočítají.

Celkový dovoz by se měl v příštích třech měsících zvýšit u respondentů se 14,8 % tržeb za soubor podniků, které dovoz realizují, u respondentů se 64,8 % tržeb v této oblasti ke změnám nedojde a snížení dovozu předpokládají podniky s 20,4 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu očekává 16,4 % respondentů zvýšení dovozu, 21,4 % snížení a 62,2 % respondentů neočekává změny.

Své **výrobní kapacity vzhledem k zakázkám** považují pro příští měsíce za dostatečné respondenti se 53,6 % tržeb. Více než dostatečné výrobní kapacity by měly být u 45,7 % a nedostatečné u podniků s 0,7 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu jsou výrobní kapacity dostatečné u respondentů se 50,8 % tržeb, více než dostatečné u 48,5 % a nedostatečné u 0,7 % respondentů.

Pro příští tři měsíce očekávají respondenti oživení tempa **výrobní činnosti i zaměstnanosti**. Zvýšení **výrobní činnosti** očekávají respondenti představující 20,7 % tržeb, se snížením počítá 24,5% respondentů a respondenti s 54,8 % tržeb se změnami svých výrobních aktivit nepočítají. V oblasti zpracovatelského průmyslu očekávají růst výroby respondenti představující 22,7 % tržeb, neměnný vývoj 54,1 % respondentů a pokles výroby 23,2 % respondentů. Na otázku **zajištěnosti výrobních programů** z hlediska časové perspektivy odpovídali respondenti diferencovaně, a to zejména v souvislosti s odvětvovým zaměřením jejich výrobních aktivit.

S poklesem **zaměstnanosti** počítají respondenti v příštích třech měsících proti situaci v období průzkumu se 47 % počtu zaměstnanců. Respondenti se 42 % počtu zaměstnanců se změnami v této oblasti nepočítají a růst předpokládají podniky s 11 % zaměstnanců. Obdobné tendence očekávají pro příští tři měsíce také respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu.

Ve srovnání se situací v období průzkumu by se měl **růst cen** průmyslových výrobků týkat 7,1 % tržeb. Se snížením cen uvažují respondenti u 19,7 % tržeb a s neměnností u 73,2 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu by se měly ceny zvýšit u 7,9 % tržeb, snížit u 19,1 % tržeb a 73 % tržeb zpracovatelského průmyslu by se cenové změny neměly týkat.

Co se týká **finanční situace** mělo v období průzkumu závazky po lhůtě splatnosti 27,2 % z celkového počtu podniků, které odpověděly (tržby těchto podniků představují 15,7 % tržeb za všechny vybrané podniky).

Schopnost podniků platit své závazky ve lhůtě splatnosti se v dalších třech měsících nezmění u 80,2 % počtu respondentů, u 4,5 % se zlepší a u 15,3 % se zhorší.

Úroveň **úvěrů** se bude vyvíjet podle názorů podniků diferencovaně. Se změnami v objemu úvěrů nepočítá 48 % počtu podniků, zvýšení úvěrů očekává 7,7 % a snížení 17,4 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 26,9 % počtu podniků.

Saldo **indikátoru důvěry v průmyslu** konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení celkové poptávky, zásoby hotových výrobků s opačným znaménkem a očekávaný vývoj výrobní činnosti) se celkově v dubnu meziměsíčně zvýšilo o 5,4 bodu; je však o 37,3 bodu nižší než před rokem.

2. Konjunkturální průzkum ve stavebních podnicích

Ve **stavebních podnicích** se hodnocení současné ekonomické situace v dubnu oproti minulému měsíci snížilo. V dubnu hodnotilo 33,9 % respondentů svou **ekonomickou situaci** jako dobrou, 61,1 % jako uspokojivou a 5 % jako špatnou. **Stavební činnost** se zvýšila u podniků s 22,4 % objemu stavebních prací, k omezení stavební činnosti došlo u 24,7 % respondentů a u ostatních (s 52,9 % stavebních prací) ke změnám nedošlo.

Hodnocení současné **celkové poptávky** se snížilo mírně. Úroveň celkové poptávky po produkci svého podniku považovali v období průzkumu za uspokojivou respondenti s 71,9 % stavebních prací. V podnicích, jejichž objem výroby představuje 0,5 % stavebních prací, považovali jejich zástupci úroveň celkové poptávky za vyšší a s 27,6 % za nízkou.

Jako hlavní **bariéry růstu produkce** svého podniku označují respondenti nedostatečnou poptávku, respondenti představující 16,6 % stavebních prací bariéry růstu produkce nemají.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období **příštích tří i šesti měsíců** jsou nižší než v březnu. **Celková ekonomická situace** by měla podle výsledků průzkumu zůstat v **příštích třech měsících** stabilizovaná u respondentů se 68,3 % objemu stavebních prací za všechny respondenty. Zlepšení své ekonomické situace předpokládají respondenti s 13,1 % stavebních prací a zhoršení s 18,6 %. **V příštích šesti měsících** by se měla ekonomická situace zlepšit u respondentů se 24,3 % výroby. Zhoršení své ekonomické situace signalizují pro příštích šest měsíců respondenti se 17,5 % výroby, ke změnám proti období průzkumu by nemělo dojít u 58,2 % respondentů.

Pro **příští tři měsíce** respondenti předpokládají zpomalení vývoje **stavební činnosti** a pokles **zaměstnanosti**. **Stavební činnost** by se měla zvýšit u respondentů představujících 30,6 % stavebních prací. Ke snížení stavební činnosti by mělo dojít v tomto období u respondentů se 21,6 % stavebních prací a stabilizovaný vývoj předpokládají podniky se 47,8 % výroby za celý soubor. Co se týká očekávaného vývoje **zaměstnanosti** se stabilizací v této oblasti počítají respondenti se 64 % zaměstnanců za celý soubor. Zvýšení počtu zaměstnanců proti situaci v období průzkumu předpokládá 10,2 % respondentů a snížení 25,8 % respondentů.

Stavebníci vypovídali také o **kapacitním zajištění svého výrobního programu na příští měsíce**. Z celkového počtu odpovídajících podniků uvedlo 77,6 %, že jejich výrobní kapacity budou v příštích měsících vzhledem k zakázkám, objednávkám a probíhajícím jednáním dostatečné. Objem stavebních prací těchto podniků představuje 65,4 % stavebních prací. Nedostatečné výrobní kapacity bude mít 4,5 % počtu respondentů s podílem objemu stavebních prací 1,1 % a více než dostatečné kapacity by měly být u 17,9 % počtu respondentů (objem jejich stavebních prací představuje 33,5 %).

V průměru by měla být dle odpovědí respondentů **stavební výroba zakázkově zajištěna** na zhruba 7,8 měsíců dopředu.

Růst **cen** předpokládají respondenti u 12,4 % své produkce, neměnnost u 71,7 % produkce a pokles prodejních cen očekávají respondenti u 15,9 % produkce

Závazky po lhůtě splatnosti mělo 31,3 % počtu respondentů (objem stavebních prací těchto podniků představuje 20,5 % objemu za všechny respondenty).

Objem **úvěrů** se v příštích třech měsících nezmění podle výsledků průzkumu u 50 % počtu podniků, zvýšení úvěrů předpokládá 10,6 % a snížení 10,1 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 29,3 % počtu podniků.

Saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze dvou ukazatelů (hodnocení celkové poptávky a očekávaný vývoj zaměstnanosti v příštích třech měsících), se celkově meziměsíčně snížilo o 4 body a je o 28 bodů nižší než před rokem.

3. Konjunkturální průzkum v obchodě

V odvětví **obchodu** se v dubnu ve srovnání s březnem mírně zvýšilo hodnocení současné ekonomické situace. Jako dobrou hodnotilo v dubnu **ekonomickou situaci** svého podniku 37,2 % respondentů, 47,2 % jako odpovídající sezóně a 15,6 % jako špatnou. Zásoby se podle mínění respondentů v dubnu výrazně snížily. Současný **stav zásob** hodnotilo 80,8 % respondentů jako odpovídající sezóně a vysoký stav zásob mělo 8,3 % respondentů.

Vyšší **požadavky na dodavatele** budou mít v příštích třech měsících respondenti s 13,8 % tržeb, stejné požadavky budou mít firmy se 80,4 % tržeb a s 5,8 % nižší. **Počet zaměstnanců** se v příštích třech měsících nezmění u 68 % respondentů, 17 % očekává růst a 15 % respondentů pokles. Stabilizované **ceny prodávaného zboží** předpokládají pro další tři měsíce respondenti se 79,8 % tržeb, 12,2 % předpokládá pokles a 8 % respondentů očekává růst.

Očekávání vývoje ekonomické situace *pro období příštích tří měsíců* jsou nižší než v březnu, pro příštích **šest měsíců** jsou však vyšší. Z názoru respondentů na vývoj **ekonomické situace** podniku očekávaný v příštích šesti měsících vyplývá, že podniky se 36,6 % tržeb očekávají zlepšení své ekonomické situace, s 58,7 % žádné změny nepředpokládají a 4,7 % podniků očekává zhoršení.

Saldo indikátoru důvěry, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení ekonomické situace, stav zásob s opačným znaménkem a očekávaný vývoj ekonomické situace) se v dubnu oproti březnu zvýšilo o 2,7 bodu, ale je o 15,3 bodu nižší než v dubnu 2008.

4. Konjunkturální průzkum ve vybraných odvětvích služeb

Ve **vybraných odvětvích služeb** se podle respondentů v dubnu ve srovnání s březnem zvýšilo hodnocení současné **ekonomické situace**. Ve vybraných odvětvích služeb hodnotilo svoji současnou **ekonomickou situaci** 51,2 % respondentů jako dobrou, 43,4 % respondentů ji hodnotilo jako odpovídající sezóně a 5,4 % jako špatnou.

Hodnocení **poptávky** se zvýšilo také, stejně jako její očekávání pro příští tři měsíce. Růst **poptávky** (knihy zakázek) po produkci podniku očekává 17,4 % respondentů, neměnný vývoj předpokládá 75,9 % respondentů a 6,7 % pokles. Neměnnost ve vývoji **cen** očekává 88,3 % respondentů, růst cen 9,4 % respondentů a 2,3 % pokles. Pokles počtu **zaměstnanců** očekává 20,1 % respondentů, neměnnost 65,2 % a růst počtu zaměstnanců 14,7 % respondentů. Očekávání **ekonomické situace** jsou pro příští **tři i šest měsíců** vyšší než v březnu.

Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb (je průměr tří sezónně očištěných ukazatelů - hodnocení ekonomické situace, hodnocení poptávky a očekávaná poptávka) se oproti minulému měsíci zvýšilo o 5 bodů, ale je o 24,6 bodů nižší než před rokem.